

Intyg rörande Joseph Marinos klosetter

Joseph Marino

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Intyg rörande JOSEPH MARINOS KLOSETTER.

Herr Joseph Marino, som på åtskilliga ställen och uti enskilda hus här i staden inrättat så kallade „prevèt-stolar“, i hvilkas anordnande och förfärdigande han erhållit patent, gällande under åtta års tid, har anmodat mig att taga kännedom om nämnda inrättning, som har till hufvudsakligt ändamål, att genom torra excrementers afskiljande från urin, undanröjda flere olägenheter som uppkomma genom det hittills öfliga sättet att sammanblandade förvara dem samt besörja inre renhållningen i våra större städer, förnämligast den för hälsa och trefnad skadliga gasutveckling, som under dessa förestående ämnens samfälda öfvergång till nya kemiska för-
eningar, alltid på det obehagligaste afficiera luktorganet.

Erkännande det gagneliga uti en inrättning, som inom stora sam-
hällen kan bidraga att minska de många anledningar till osundhet, hvilka i synnerhet inom tätt bebodda stadsdelar beklagligen alltför ofta visar sitt skadliga inflytande, har jag — som anser vetenskapsmannens medborgerliga skyldighet fordra att icke undandraga sig äfven mindre behagliga åtgärder, då de kunna medverka till allmän nytta — noga undersökt alla de genom herr Marinos försorg, äfven för mer än vanligt utsträckt begagnande, hittills inrättade anstalter till åstadkommande af ofvanberörda fördelaktiga ändring uti första stadiet af inre renhållningen inom hufvudstaden. Min undersökning har medfört den öfvertygelsen, att de inrättningar jag haft tillfälle närmare betrakta, motsvara de anspråk på snygghet, frisk luft och bekvämlighet, som här i hufvudstaden i allmänhet länge och förgäfvets varit föremål för de minst anspråksfulla, som oftast uttalade önskingar. Af sådan anledning kan jag icke annat än med väl-
förtjent beröm för herr Marinos visade nit och omsorg i en angelägenhet, som genom sin egenskap afskräckt många annars företagsam uppfinnare, förklara, att, enligt hvad jag kunnat utröna, hans inrättning synes komma att svara mot en billig förväntan, i synnerhet sedan den förändring i urinens upphemtning kunnat införas, att densamma för sig själf uppsamlad, förvarad i fullkomligt täta kärl eller reservoirer, och der det behöfves försatt med desinficerande medel, kunde särskildt beredas till användande i åkerbruk och trädgårdsskötsel. Derigenom undanröjes den farhåga som nu hyses, att genom den afskiljda urinens inledande i kolstybb, inpackadt

uti en i jorden gräfd, men icke vattentät omsluten reservoir, hvilket nu sker, luften i källare skulle förr eller senare blifva förskämd, murar förstoras genom bildande af skadliga kalksalter, och vattnet i närgränsande brunnar göras obrukbart för användande såsom dryck eller i hushållningen.

De öfriga lika angelägna delarne af den inre renhållningen, nemligen borthemtningen, samlandet i större massor och slutliga användandet af de ifrågavarande massorna, böra här icke med tystnad förbigås. — För vidtagande af dessa åtgärder, har herr Marino sammanfattat ett förslag, som jag med behörig uppmärksamhet granskat. Jag har funnit detta förslag, i sammanhang med den föregående inrättningen, vara både utförbart och gagnande, så framt det i sin helhet kan bringas till verkställighet.

Under mina många utrikes resor och mitt vistande i flere af Europas största hufvudstäder, har jag, med afseende förnämligast på våra svenska förhållanden, gjort mig närmare bekant med der öfliga sätt att ombesörja den inre renhållningen. Jag har funnit, att, oaktadt detta ämne blifvit allvarligen beaktadt och undersökt af flere vidtbekante lärde, och åtskilliga väl uttänkta afhemtningssätt uppfunna samt begagnade, att i allo nöjaktigt resultat icke vunnits. — I Paris erfor man icke sällan att olyckor timat vid öppnandet och uttömningen af de samlingsgravar eller reservoirer, dit afledningsrör från enskilda hus, kaserner, fabriker, hospitaler och andra större inrättningar inledt de ämnen som måste bortskaffas.

Genom den vidtberömda vetenskapsmannen professor Michaël Faradays undersökning af vattnet i Themsloden inom staden London, finner man med rysning, att en mängd för helsan skadliga, snygghetskänslan upprörande ämnen deri samla sig och bilda de vämjeliga utdunstningar, med hvilka hvar och en, som i likhet med mig under ebbitiderna besökt stränderna af denna flod, der hon flyter genom den mycket befolkade delen af London, eller befarit dess vatten, säkert icke undgått att vid inandning göra en obehaglig bekantskap.

Utan att gå längre med anförande af förhållandet i andra stora städer, kan man stanna vid de i sanitärt afseende tankvärda omständigheter inom och i trakten kring Stockholm, hvilka herr Marino, med sanningen enligt, i sitt förslag vidrört. Som menniskoölskande vetenskapsidkare, anser jag mig således böra slutligen framställa den önskan, att verkställigheten af de föreslagna åtgärderna, ställd under ledning af upplyste, medborgerligt sinnade läkare och andre vetenskapsmän, icke länge måtte uppskjutas. Med införande af ett väl ordnad system för den inre renhållningen, skall Sveriges hufvudstad, med begagnande af sin lyckliga belägenhet, i afseende på ett förbättradt sundhetsförhållande efter all sannolikhet komma att öfverträffa andra länders hufvudstäder, och flere ibland Sveriges större städer icke tveka att tillägna sig en fördel, som rätt beredd torde kunna medföra ganska nyttiga påföljder.

Stockholm den 30 Mars 1856.

CARL PALMSTEDT,

Professor m. m., Ledamot af Kgl. Vetenskaps-Akademien.

Uti Juli månad sistlidet år uppsattes af herr Joseph Marino uti en invid min sängkammare belägen garderobe en af honom uppfunnen s. k. klosett, hvilken dagligen af tvenne personer blifvit begagnad från ofvannämnda tid till slutet af Mars månad detta år, och oaktadt nämnde klosett var af den mindre storleken, har hemtning af reservoiren endast fyra gånger varit behöflig; den stank, som på våra afträden beklagligen är så allmän och som äfven vid begagnande af vanliga s. k. nattstolar förorenar luften i de rum der de begagnas, har vid användning af klosetten nästan alldeles uteblifvit, och kan efter min öfvertygelse helt och hållet förekommas om klosett-dragröret insättes uti en kakelugns- eller helst uti en skorstenspipa.

Enligt min egen erfarenhet och efter sammanstämmande yttranden af andra, som begagnat sig af klosetten, anser jag, att vid jemförelse med de vanliga afträdes-inrättningarna, de fördelar som genom denna herr J. Marinos uppfinning kunna åstadkommas, äro hufvudsakligen följande:

1:o. Genom urinens afskiljande från de fasta delarna förekommes nästan fullkomligt förruttnelsen, den förra kan neml. genom en liten tillsats af antiseptiska medel i oförändradt tillstånd lång tid förvaras; de sednare torka smånigom under luftens tillträde och vid den uppkommande förmultningen bildas föreningar, som sakna lukt i stället för de stinkande och för helsan mehligena gaser, hvilka under vanliga förhållanden rikligen bildas och oupphörligt utstötas ifrån och omkring kärlet der excrementerna förruttna.

2:o. Då klosetten med lätthet kan anbringas uti boningsrum och bäst invid en skorstens- eller kakelugns-pipa förhindras derigenom, dels uppkomsten af de sjukdomar, dels förvärrande af lindriga åkommor, som synnerligast under en kall årstid genom långt aflägsna och i det fria belägna afträden ofta nog förorsakas.

3:o. Vid tömning eller hemtning af klosettens reservoir kan den bäras genom boningsrum, utan att några osunda eller illaluktande gaser förmärkas.

4:o. Om urinen och exkrementerna hvar för sig tillvaratagas kunna deraf gödningsämnen af utmärktaste beskaffenhet tillverkas.

5:o. Derigenom att urinen särskildt kan upphemtas, är man i tillfälle, att, utom till gödningsämne, kunna använda den till beredning af salpeter och andra tekniska ändamål.

6:o. Hemtningen förekommer jemförelsevis mycket sällan och medför ej de olägenheter, som man under vanliga förhållanden är utsatt för.

7:o. I den händelse klosett-systemet allmänt antages och gödningsämnen på ett ändamålsenligt sätt deraf tillverkades, skulle en icke obetydlig penning-export kunna undvikas, ty de stora summor, hvilka nu till liqviderande af guano och andra utländska gödningsämnen gå ur landet, skulle högst betydligt kunna minskas; så mycket heldre som man utan svårighet kan förvandla urinen och excrementerna till gödningsämnen af sådan godhet att de till och med i användbarhet skulle kunna öfverträffa guano, och således inom landet kunde erhålla en vara af god och sig alltid lik beskaffenhet. Särskilt bör anmärkas att om dessa gödnings-

ämnen på ett lämpligt sätt beredas, icke den ringaste olägenhet för de i fabriken närhet boende personers trefnad eller helse bör kunna uppkomma.

Slutligen kan jag ej underlåta att tillönska herr J. Marinos klosett-system den bästa framgång och hoppas att det snart måtte blifva mer och mer allmänt antaget och således uttränga det lika vämjeliga som osunda tunn-systemet, hvilket för närvarande förpestar såväl vår hufvudstad som dess omgifningar. Stockholm den 30 April 1857.

N. P. HAMBERG.

De af Herr Marino uti Arffurstens Palats, vid Gustaf Adolfs torg, insatta Klosetter, hafva befunnits vida öfverträffa de hittills der begagnade och såväl till bekvämlighet som snygghet uppfyllt alla fordringar. Afhämtning har af Herr Marino blifvit verkställd med mycken ordning.

Stockholm den 17 Mars 1858.

EMIL FLACH.

På begäran af Herr Fabrikören Josef Marino om meddelande af mitt omdöme rörande beskaffenheten och ändamålsenligheten af de så kallade Klosetter, hvilka Herr Marino låter förfärdiga för att begagnas i stället för de vanliga afträdeslatrinerna, får jag härmed intyga, att tvänne sådana Klosetter, som genom Herr Marinos försorg och enligt hans föreskrift blifvit insatte uti tvänne afträdesskrubbar vid gården till mitt hus N:o 21 vid Stora Nygatan, och nu sedan någon tid begagnats, enligt husets invänares sammanstämmande omdöme visat sig fullt motsvara det åsyftade ändamålet, så att den osunda och illaluktande gasutveckling, hvilken förut ifrån dessa likasom öfriga vanliga afträden ägde rum, numera så försvunnit, att äfven på nära håll knappt någonting deraf kan förmärkas. Utom denna verkan, tillvägabragt derigenom, att de våta och torra delarna af excrementerna medelst apparatens beskaffenhet hindras från sammanblandning, har den nya inrättningen på sätt den i mitt hus är anbragt, äfven den fördelen, att den åtminstone dubbelt så lång tid kan begagnas innan afhämtning behöfver ske, som förut varit fallet. I hvad på mitt vitsord må ankomma, kan jag således icke annat än på det högsta rekommendera Herr Marinos klosetter till begagnande så allmänt som möjligt, såsom, i jemförelse med de gamla inrättningarna för samma ändamål, på ett ovärderligt sätt befordrande både snygghet, sundhet och jemväl inom loppet af ett par år, besparing.

Stockholm den 4 November 1856.

L. J. HIERTA.

Sedan den 1 October nästl. år har jag begagnat i mitt hus N:o 40 vid Vesterlånggatan tvänne nattstolar, insatta af Herr Fabrikör Marino i våningarne 2 och 3 trappor upp. De äro insatta i en särskild skrubb med ingång från ett boningsrum, och oaktadt den, hvilken tillhör vâ-

ningen 2 tr. upp, varit begagnad hela vintern af 6 personer, har icke den ringaste olägenhet af osund luft kunnat förmärkas. Den har dessutom den stora fördelen framför de vanliga, att hämtning icke behöfts mer än 3 gånger på 6 månader till följe deraf, att urinen afskiljes från de fasta excrementerna. Jag anser sålunda som en tillfredsställelse, att på samma gång jag vitsordar deras ändamålsenlighet, dem hos en hvar rekommendera.

Stockholm den 26 Mars 1857.

AX. GABR. CARLSON,
Med. Doctor.

På begäran af Herr Josef Marino, som till Provisoriska Sjukhuset förärat en utaf de, enligt ny konstruktion, af honom förfärdigade nattstolar, i afsigt att derstädes få utrönt huruvida dylika äfven för sjukvårdsinrättningar i allmänhet vore lämpliga och användbara, får jag, utan att vidröra de företräden hvilka desamme, serdeles till följd af de fasta och flytande excrementernas skiljande från hvarandra, visat sig ega, och hvilka af flere personer, hvad privata boningar angår, redan äro både kända och vitsordade, härmed intyga:

att Herr Marinos anstalt å nämnde sjukhus blifvit placerad bakom ett enkelt förhänge uti ett rum med ej mindre än 14 sängar, hvilka till större delen varit upptagne af svårt sjuka, deribland flera af diarrhé lidande patienter;

att oaktadt ett tråget begagnande af nämnde bekvämlighets-inrättning ingen elak lukt spridt sig från den egentliga reservoiren för de fastare excrementerne;

att denna reservoir (hvilket utgör en ganska stor fördel) endast omkring hvar tionde dag behöft tömmas;

samt att den enda anmärkning mot apparaten i allmänhet, som med någon befogenhet kunnat göras, inskränker sig till beskaffenheten af det fristående ämbaret för urinens upphemtande, hvilket nu af trä tillverkadt, oaktadt flitig tömning, icke kunnat undgå att i rummet sprida en viss lukt, men att denna olägenhet lätteligen låter sig afhjelpa, antingen genom förfärdigandet af ett för sådant ändamål afsedt större, välglaserat kärl af porslin, eller genom användandet af ett vanligt nattkärl af nämnde ämne, hvilket likvisst då oftare behöfver tömmas;

och kan jag sålunda, på grund af vunnen erfarenhet, äfven hvad sjukhus beträffar, icke annat än vitsorda ändamålsenligheten af Herr Marinos uppfinning, med uttryckande af den önskan att densamma till följe af en, genom talrika beställningar möjliggjord nedsättning i nu stadgade pris, måtte så väl i offentliga inrättningar, som enskilda boningar komma att begagnas så allmänt som möjligt.

Stockholm den 6 November 1856.

O. A. SVALIN,
M. D.

På begäran af Herr Marino får undertecknad härmed intyga, att de s. k. Klosetter, som för mer än ett år sedan uppsattes i flera af Kurhusets sjukrum, visat sig vara i högsta måtto ändamålsenliga, och vida öfverträffande de hittills å sjukhus brukliga apparater af dylik art.
Stockholm den 1 Februari 1858.

C. M. NYMAN,
Öfverläkare vid Stockholms
Stads och Läns Kurhus.

Herr Fabrikören J. Marino, hvilken med ospard möda och uppoffring egnat en längre tids verksamhet åt införande af ett lämpligt system för afträdesrenhållningen inom hufvudstaden, har genom anläggande i min bostad af en s. k. „Prevètstol“ efter hans uppfinning beredt mig tillfälle att vinna erfarenhet om de stora företräden dessa inrättningar ega framför de i Stockholm vanligen begagnade afträdeshus, i så måtto att de, utan ringaste olägenhet af stank, kunna anläggas snart sagdt hvar som helst och att hämningsbesväret åtminstone med trefjederdelar minskas; hvilket jag destohellre ansett mig böra på Herr Marino's begäran intyga, som jag tillika önskat uttala min förhoppning att detta system, såsom det enda, hvilket kan uppfylla alla fordringar på snygghet, sundhet och bekvämlighet, måtte inom en icke aflägsen framtid blifva för ifrågakvarande renhållning i hufvudstaden allmänt antaget.

Stockholm den 28 Juni 1856.

C. A. EKSTRÖMER,
Polismästare i Stockholm.

Lika lydande med originalet intyga:

THOMAS BERGENDAL,
Handlande.

A. LILJA,
Jouvelerare.

I ofvanstående af Herr Polismästare C. A. Ekströmers gifna intyg, instämmer undertecknade.

Stockholm den 5 Juli 1856.

H. WIDGREN,
Smedmästare.

A. E. SCHULDHEIS,
Kammakare.

Äfven häri instämmer

H. PETTERSSONS Enka.

C. G. CERVIN.

JOHAN ÖBERG.

N:o 22 Drottninggatan.

N:o 8 Stora Badstugatan å Norr.

I ofvanstående intyg af Herr Polismästaren C. A. Ekströmer, instämmer undertecknade till alla delar.

OL. CHRISTIANSON,
Skräddaremästare.
Malmorgsgatan N:o 5.

CARL TH. GRAHN,
Målaremästare.
Clara Norra Kyrkogata N:o 18.

Efter att den af Herr Fabrikör Marino inventerade s. k. Klosetten, (Prevèt-stolen), hvilken har till ändamål att hindra förorenade gasers kringspredning, nu under senare månaderna i Centralinstitutets lokal varit insatt,

visar sig denna enkelt anordnade apparat fullkomligt motsvara det afsedda ändamålet, och eger densamma ej allenast egenskapen att utestänga en för hälsan, för inandningen och luktsinnet menligt verkande luft, utan förenar äfven dermed fördelen att kunna utan olägenhet anbringas i varma boningsrum samt att dessutom icke, såsom den nu begagnade äldre apparaten, så ofta fordra kärlets uttagning, ett förhållande som föranleder flera besvärligheter, hvarföre det sålunda vore önskvärdt och af vikt, att denna af Herr Marino med skicklighet och noggrann beräkning inventerade Klossett, af behof påkallad såsom ett hjälpmedel för nödig renlighet och sundhet, måtte till allmänt införande blifva med snaraste antagen, hvilket på begäran meddelas.

Stockholm den 8 Juli 1856.

GABR. BRANTING,
Gymn. Förest.

Herr J. Marinos bekvämlighetsinrättningar kunna begagnas jemväl i bebodda rum, utan att sprida ringaste lukt. Detta må *klinga* besynnerligt, men är dock *sanning*. Det vore högst önskeligt, att den lyckligen uppfattade och väl utförda idéen icke *länge* behöfde kämpa emot den bristande uppmärksamhet, som plägar möta äfven goda uppfinningar, så länge de ännu äro nya och icke hunnit bryta sig sin bana. Ty en hvar, som *enligt erfarenhetens vittnesbörd* yttrar sig om ofvanantydde förbättringsåtgärder, nödgas befordra dem.

Stockholm den 8 Januari 1857.

ABR. MANKELL,
Musik-Direktör.
